

TRGOVSKI LI

Ljubljanska knjižnica,
Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 20. februarja 1923.

ŠTEV. 21.

O vrednosti denarja.

Trgovec ali obrtnik, tako piše »Obrtnički vjesnik«, ki je leta 1914. imel, oziroma prištedil — recimo — 50.000 kron ter jih je »dobičkanosno« vložil v kako banko, da bi na starost živel z obrestmi od te glavnice, tak revež se je strahovito »vrezal«, kajli z obrestmi od teh 50.000 kron ne more danes nikakor živeti; če se je že tako postaral, da je za delo nesposoben, je bil primoran glavnico že davno potrošiti in je danes prisiljen, če nima drugega izhoda, da išče v mestni ubožnici zatočišče, a kjer take ni, je obsojen na beraško palico. Takih ljudi je danes na stotine. Ako se tolažimo s tem, da ni danes na svetu nikjer bolje, je to zelo slaba uteha.

Danes stoji dinar 5.20, jutri bo 5.30, potem zopet 5.10 itd. Kot se nam zdi, se igrajo v Zürichu z njim kakor mačka z miško, dokler ne postane končno »stabilen« v padanju.

Ni umestno, da bi se sedaj prepirali o tem, tolmači-li Francija ali Nemčija krivo ta ali oni člen mirovne pogodbe, temveč misliti moramo bolj na to, da je danes ne samo zapadna, ampak skoraj cela Evropa izpostavljena uničenju, kakršnega ni bilo že od tridesetletne vojne. Severna Francija se še ni opomogla od vojne, ker še stane tam okroglo tri milijone ljudi v hišah, porušenih vsled vojne, a vzlic vsemu temu zopet nova vojna. Države in mesta so propadala že prej, a svet je obstojal dalje. Ali se bo ta proces zdaj zopet obnovil?

Med tem gojimo nade, da zdaj temu ne bo tako; pomagati si moramo sami. Kdor hoče živeti ne sme obupavati.

Tudi mi v naši državi si moramo sami sebi pomagati, kajti od drugod pomoči pričakovati, bi bila velika nesmisel in lahkomišelnost. Nihče nas namreč ne bo pomiloval, nihče imel z nami sočutja, ako zadene naš dinar ista usoda, kot avstrijsko krono ali nemško in poljsko marko.

»Naposled po brezuspešnem poskušanju od strani države (t. j. od strani bivšega finančnega ministra Kumanudija in njegovega pomočnika Plavšiča), tako piše dr. Nedeljković v »Trgovskem Glasniku«, s polvarjanjem tečajev stanje na našem deviznem trgu izboljšati, smo z največjim veseljem pozdravili novi režim svobodne trgovine, ki je uvedena na naših borzah in sploh v naši devizni politiki. Ta režim svobode želi, naj se nam resnica vsaj pokaže v pravi luči in ne, da bi se z napačnimi službenimi tečaji sami sebe varali. Kadar človek spozna vse svoje slabe strani, svoje pogoške in bolezn, tedaj šele lahko najde zdravila za to in šele tedaj mu je dana možnost, da se čim prej opomore.«

Dogodilo se je slučajno ravno te dni, da so nastali istočasno konflikti v evropski politiki, da so se pojavili glasovi o mobilizaciji pri nas itd. Pod pritiskom teh glasov je nastala prava zmeda na našem denarnem trgu. Mnogi in mnogi so se hoteli na vsak način rešiti dinarja in si nabaviti druge, seveda zdrave valute. Umevno je, da so se morali vsled tega dvigniti tečaji tujih valut. Ti zadnji dogodki na borzah nam kažejo in dokazujejo, da se papirnata valuta ne more tako dolgo stabilizirati in okrepiti, dokler je v

prometu več papirnatega denarja, kakor ga je potrebno za faklično tržno potrebo.

Ravno pri nas je mnogo ljudi, ki skrivajo doma velikanske množine papirnatih dinarjev. Najboljši dokaz za to so razne tatvine, ki se dnevno dogajajo pri nas. Te dni so se razširile vesti o ponarejenih tisočdinarskih bankovcih in ljudje so drug za drugim hodili povpraševati v banke, niso-li morebiti ponarejeni njihovi tisočaki. Imeli smo slučaje, kakor n. pr. v Subotici, da so kmetje donašali v banke milijone dinarjev v tisočakah. Jasno je torej, da je tako v mestih, kakor na deželi, papirnatega denarja mnogo odveč. Take množine papirnatega denarja so nevarne za vsako papirnatu valuto, torej tudi za našo. V celi bivši avstro-ogrski monarhiji je bilo l. 1914 v prometu nekaj nad dve milijardi kron papirnatega denarja. Toda država je imela zlata za pet milijard, torej je bilo več kot še enkrat toliko zlata nego papirja; ljudje so jemali rajši papir, kakor zlato ali srebro, ker je bilo slednjega v izobilju. Seveda je to zlato požrla vojna in je bilo koncem vojne l. 1918 v prometu v bivši monarhiji 35 do 40 milijard papirnatega denarja, a zlata bore malo.

Povrnimo se zopet k dinarski valuti. Da bi se mogel dinar stabilizirati, ali z drugimi besedami, da preprečimo njegovo padanje in ga vzdržimo na povoljno visokem tečaju, bi bilo priporočljivo, da se prične s politiko deflacije, to je z reduciranjem ali zmanjšanjem svote izdanih nočanic. To je lepo rečeno, toda država potrebuje denarja, a ga vsled svojega brezglavnega gospodarstva, oziroma zapravljanja — nima. Državnim uradnikom bi se morali prejemki na vsak način zvišati, ker lahko rečemo, da v primeri z današnjimi razmerami, sploh ne dobivajo nikake plače, razen tega ima država nebroj drugih izdatkov, toda od kod vzeti denar, če bi se iznos emitiranih bankovcev še reducirala.

To reduciranje more država iz svojih lastnih finančnih sredstev izvesti le v zelo malenkostni izmeri. Treba bi se bilo lotiti drugih močnejših sredstev.

Minister financ g. Stojanović misli, da bo s forsiranim izvozom dosegl stabilizacijo dinarja. Kaj g. minister pravzaprav misli izvažati ni razumljivo, če moramo pri taki gospodarski politiki, kakor se je do sedaj izvajala, uvažati v poljedelski državi moko in drugi za prehrano potrebni živež sami? Same svinje in eventuelno druga živina ne bodo stabilizirala dinarja.

Kdo nam bo torej pomagal? Reduciranje novčanic samo nam ne bo pomagalo, ker se je že na to mislilo, da se poveča obtok bankovcev še za eno ali dve milijardi, pa je bila Narodna banka proti temu povišanju. Država potrebuje denar, a ves ta denar se nahaja v rokah poedinca, ki čaka na prvo priliko, da se teh dinarjev reši ter da se z njimi nabavi druge valute. In zato pada dinar. Moramo si na drugi način pomagati sami, osobito toliko časa, dokler niso politični odnosi v državi zravnani, dokler traja narodno tlačenje, ko hoče eden narod gospodariti nad drugim, ter se ne bo začelo z drugo pametnejšo gospodarsko politiko, toliko časa ne bo dinar stabiliziran.

Ivan Mohorič:

Nekoliko valutne statistike.

Ko je ob novem letu 1919. odredil finančni minister dr. M. Ninčič žigosanje kronskih novčanic Avstro-ogrskih banke v naši kraljevini, se je žigosalo v Sloveniji nekaj nad pol milijarde kron. Podrobne uradne podatke o žigosanju imamo za vse politične okraje, izvzemši konjiški okraj. V vseh ostalih okrajih Slovenije je bilo žigosanih 494.254.684 kron. Rekord odpade na Ljubljansko mesto, kjer se je žigosalo nič manj kot 98.858.493 kron; na drugem mestu je mariborski okraj, kjer je bilo žigosanih 71.800.632 kron; na tretjem ptujski okraj z 41.671.370 K in na četrtem Murska Sobota s 35.773.617 kronami; na petem mestu je celjski okraj s 35.653.203 kronami. V ostalih okrajih variira množina žigosane gotovine med 10 in 24 milijoni kron, in sicer je znašala v:

okraju Brežice	24,123.976 K
» Črnomelj	11,017.108 »
» Kamnik	13,667.079 »
» Kočevje	13,885.856 »
» Kranj	20,204.430 »
» Krško	24,056.658 »
» Litija	14,054.386 »
« Ljubljanska okolica	14,676.610 »
» Ljutomer	12,391.788 »
» Logatec (nezaseden del)	5,678.386 »
» Novo mesto	16,619.010 »
» Radovljica	10,771.410 »
» Slovenjgradec	14,523.626 »
» Velikovec	15,427.046 »

Minimum je imel nezasedeni del političnega okraja Logatec, in sicer sodna okraja Cerknica in Lož, drugače je slika precej normalna, dasi momentano v okraju se nahajajoča gotovina ni nikako merilo za bogatost, podjetnost ali pa gospodarsko razvitost kraja. Tako imamo v krškem okraju nad 24 milijonov kron gotovine, medtem ko je je bilo v gospodarsko razvitem političnem okraju Ljubljana okolica le 14.6 milijonov. Velika množina gotovine v Ljubljani je razumljiva vsled tega, ker se tu nahajajo državne in druge javne blagajne, centrale bank, uprave industrijskih podjetij itd. in zadružne centrale, ki imajo vedno večje množine gotovine v blagajnah.

Do decembra, ko se je vršilo kolkovanje žigosanih novčanic, je gotovina v Sloveniji močno narasla in je bilo kolkovanih 727.703.079 K, torej napram množini žigosanih bankovcev nad 238 milijonov kron več. Napačno bi bilo trditi, da je tega povečanja izključno kriva površna naredba o žigosanju, ki je omogočevala naknadno žigosanje, ker je množina, ki se je ugotovila takrat v Sloveniji, le slučajna situacija, iz katere se zopet ne dá sklepati ničesar na kupčinski stanje, niti ne na aktiva in pasiva našega gospodarstva. Pri podeželnih okrajih je znašalo povišanje gotovine v kolkovanih novčanicah napram žigosanim po dva do tri milijone. Značne izpremembe opazujemo le v celjskem okraju, kjer je bilo kolkovanih 49.368.881 kron, torej 14 milijonov več kot žigosanih, dalje v ljubljanski okolici kolkovanih 24 milijonov 923.580 kron, torej za 10 milijonov več, v mariborskem okraju 82.808.565 K, torej za 11 milijonov kron več.

Izredno velika je bila množina gotovine, ki je bila kolkovana v

Ljubljani, in sicer je znašala 246 milijonov 349.229 kron, torej za nad 150 % več kot ob priliki žigosanja. To se dá pa razlagati, da je tedaj že posloval v Ljubljani čekovni zavod, s katerim se je množina gotovine znatno povečala. Nasprotno pa opažamo v Prekmurju znatno zmanjšano stanje gotovine, in sicer od 35 na 22 milijonov kron. Po posameznih ostalih okrajih je bilo kolkovanih kron:

Borovlje	12,386.840 K
Brežice	26,016.727 »
Črnomelj	14,146.640 »
Kamnik	13,857.160 »
Kočevje	18,807.386 »
Konjice	5,785.228 »
Kranj	26,369.722 »
Krško	27,529.270 »
Litija	17,509.530 »
Ljutomer	15,607.310 »
Logatec	8,473.960 »
Mur. Sobota	22,840.215 »
Novo mesto	19,462.865 »
Ptuj	44,758.460 »
Radovljica	12,720.330 »
Slov. Gradec	15,105.640 »
Velikovec	22,875.539 »

Iz te štatistike se lahko izračuna, koliko znaša za vsak okraj posebej 20 % odtegljaj ob priliki kolkovanja. Za celo Slovenijo znaša to 145 milijonov 540.615 kron, kar je posebno za sedanje prilike znatna vsota. Ako bi se to vprašanje enkrat rešilo, bi danes ne bilo takega pomanjkanja gotovine pri naših denarnih zavodih in če bi se magari izplačalo en del v državnih zadolžnicah, ki bi imele lombardno pravico pri Narodni banki.

Podrobne štatistike o zamenjavi kolkovanih novčanic v dinarske novčanic nimamo, ker so jo delegati finančnega ministrstva, ki so izvršili izmenjavo, odnesli v Beograd. Sumarna vsota zamenjanih novčanic znaša 662 milijonov kron, torej za 80 milijonov več kot ob priliki kolkovanja, ki se je vršilo dobre tri mesece poprej. Pomnožitev gotovine celotno odgovarja razvoju cen tekom leta 1919, ki se je kljub deflacijskemu poizkusu z najeljem 20 % prisilnega državnega brezobrestnega posojila nadaljeval v smeri relacijske politike med dinarjem in krono.

Zanimivo je število in porazdelitev falzifikatov, ki so bili konfiscirani ob priliki zamenjave kronskih novčanic. Vsega skupaj je bilo zaplenjenih 9515 tisočakov, 3696 stotakov, 1548 petdesetakov, 1372 dvajsetakov in 110 desetakov v skupni vrednosti 9.990.540 kron. Pri finančni deželni blagajni je bilo zaplenjenih bankovcev v vrednosti 3.945.060 kron. Med posameznimi davčnimi okraji nosi rekord Maribor z falzifikati za 2.297.670 kron. V Murski Soboti je bilo zaplenjenih falzifikatov za 396.690 K, v Celju za 308.790 K, v Radgoni za 306.940 K, dalje v Ptuj 250.480 K, v Ljutomeru za 172.450 K, v Ložu 174.370 K, v Metliki za 157.100 K, v St. Lenartu za 145.660 K, v ostalih krajih za manjše zneske. Najmanj jih je bilo v davčnih okrajih Železna Kaplja, Sevnica in Kozje, in sicer po 500 do 2000 kron.

Tudi glede teh falzifikatov finančno ministrstvo do danes še ni ničesar odločilo, ali se jih ljudem zamenja v celoti, odnosno le deloma in v kakšnem razmerju. Je mnogo denarnih zavodov, ki jim ležijo velike vsote mrtve na tem računu.

Upati je, da bo sedaj, ko se izvrši rapalska pogodba in evakuira

še tretja cona v Dalmaciji in v Primorju, valutna zamenjava definitivno rešena, ko bo padla odločitev glede ključa zamenjave v Dalmaciji, in želeli bi bilo, da bi se potem obenem uredilo tudi gornje vprašanje.

Vojnih avstrijskih posojil se je zigosalo v Sloveniji za 266,348.010 K, predvojnih obveznic pa za 105 milijonov 636.875 K. Poprej se je cenilo stanje vojnih posojil na mnogo večjo vsoto in se je računalo, da jih imamo najmanj pol milijarde. Tudi rešitev tega vprašanja še visi. Mnoga podjetja so vojna posojila odpisala, ker ne računajo več na možnost kakega vnovčenja posojil, druga pa tega niso v stanu in bi negativna rešitev povzročila zelo kritičen položaj zavoda. Vojna posojila so bila kot pupilarno varna podpisana v največji meri od naših hranilnic, dalje za denar, ki ga upravljajo naša sodišča, za penzijske zaklade, za javne humanitarne in druge sklade in fondne in zato bi bilo po mojem mnenju treba pri reševanju tega vprašanja strogo ločiti položaj prizadetih zavodov, uradov, skladov, odnosno privatnih interesentov in na podlagi zanesljivih podatkov šele določiti način prevzeta.

Brezkončno zavlačevanje rešitve teh vprašanj, poleg cele vrste drugih visečih stotilijonskih terjatev, kakor so terjatve proti bivšemu avstrijskemu erarju, dalje privatno pravne terjatve naših državljanov v Avstriji, pomenjajo ogromno brzdo in strašen minus v našem gospodarstvu, ki zelo ovira podjetnost, spodbujajo zaupanje publike v državo in njene naprave, otežuje izvršitev mnogih nacionalizacij in na drugi strani znatno prispeva k vladajoči druginji.

Krošnjarstvo.

(Konec.)

Statistika za leto 1921.

Kakor rečeno, izzvali so zelo množični se krošnjariji in številne pritožbe glede njih vladne ukrepe, in sicer v Banatu, Bački in Baranji prepoved krošnjarijenja, pri nas pa njegovo omejevanje. V tem pogledu je izdal dne 3. avgusta 1920 ljubljanski oddelek ministrstva trgovine in industrije podrejenim oblastvom nalog, da omeje podeljevanje krošnjarskih pravic na težke vojne poskodovance in sploh ljudi, ki bi se sicer ne mogli pošteno in dostojno preživljati, a tudi tem le, če so povsem zanesljivi. Zlasti je poudarjal, da naj se krošnjarskega dovoljenja ne izda delazmožnim moškim in ženskam.

Uspeh tega razpisa je nezadovoljiv. Statistika za leto 1921. izkazuje namreč v Sloveniji 84 novih in 237 v veljavnosti podaljšanih dovoljenj za krošnjarijenje ter 479 vizumov krošnjarskih knjižic (112 domačinom in 367 tujcem). Podeljenih je bilo torej 18 novih pravic več kot prejšnje leto, nasprotno pa jih je bilo 38 manj podaljšanih. Saldo — 20 krošnjarskih pravic gre torej na račun okoliščine, da je toliko oseb manj prosilo za podaljšanje, in ne na račun dobre volje, uvidevnosti in poslušnosti političnih oblastev. Vizumov je bilo izdanih 280 več kot prejšnje leto, in sicer odpade od tega prirastka 49 na domačine in 231 na tujce. Kaže se torej večja mobilnost domačin in zelo velik pritok tujih krošnjarijev, ki je skoraj dvakrat tolik kot prejšnje leto.

Da ugotovimo verjetno število krošnjarijev, postopamo kakor v predidčem primeru. 84 vizumom in 237 v veljavnosti podaljšanim knjižicam odgovarja 321 krošnjarijev domačinov. Ker so bile tem knjižicam vidirane v 112 slučajih, je smatrali, da jih je dobra tretjina krošnjarija v več kot enem okraju. Če uporabimo to merilo (1/3) pri številu vizumov tujim krošnjarijem in priznamo tem iz predvidnosti še enkrat toliko mobilnost, dobimo 150 — 190 tujih krošnjarijev. Vseh krošnjarijev je bilo torej v Sloveniji leta 1921. 471 — 511.

V 800 slučajih uradnega poslovanja v krošnjarskih zadevah je bilo 735 strank moškega, 65 ženskega spola (čemur odgovarja po zgornji kalkulaciji s povprečnim številom 490 krošnjarijev 451 moških in 39 žensk); 121 jih je bilo starih pod 30 let, 256 med 30. in 40. letom, 212 med 40. in 50. letom, 126 med 50. in 60. letom, 85 nad 60 let (74 + 157 + 130 + 77 + 52). Samcev je bilo 166 (102), poročenih in vdovcev 634 (388). Število žensk je torej ostalo približno isto, dočim je število mladih ljudi, tudi takih pod 30. letom, znatno naraslo.

Glede števila krošnjarijev prednjači zopet kočevski okraj (176 domačinov in 14 tujcev = 190), kateremu sledo okraj: Maribor mesto in okolica (37 + 82 = 121), Celje mesto in okolica (26 + 65 = 91), Kranj (43 + 28 = 71), Ptuj mesto in okolica (41 domačinov), Brežice (7 + 34 = 41), Murska Sobota (10 + 27 = 37), Slovenjgradec (11 + 27 = 32), Črnomelj (21 + 6 = 27) itd. Najmanj jih izkazuje politična ekspozitura Mozirje (3 tujcev).

Predmeti krošnjarijenja so bili v tem letu: galanterija (največ), nato manufaktura, modno in krojno blago, južno sadje, perilo, čipke, domače platno, pletenine, ženska roč-

na dela, suha roba, čevlji, kleparski izdelki, lonci, porcelan in dežniki.

Statistika za leto 1922.

Vsled nadaljnega naraščanja števila domačin in velikega dotoka tujih krošnjarijev bila so politična oblastva z razpisom od 18. oktobra 1921 opozorjena na razpis iz prejšnjega leta in so dobila dodatno navodila, kako omejiti dotok tujih krošnjarijev. Z ozirom na nastale dvome v konkretnih slučajih in enotnost prakse so jim bili z razpisom od 13. novembra 1921 izrecno našteji primeri vsled danih razmer za enkrat še obzira vrednih izjem, veljavnih predvsem za prebivalce kočevskega in ribniškega sodnega okraja.

Uspeh razpisov — malenkosten. Zopet je treba ugotoviti neuvidevnost mnogih političnih oblastev, hkrati pa opazimo, žal, še drugo okolnost, t. j. neko brezbriznost napram dobljenim navodilom in naročilom, združeno z naraščajočo letargijo in apatijo kot znaki propadajoče uprave. Deloma je iskati vrok brezuspešnosti »omejevanja« krošnjarstva tudi v tem, da imajo sami v revščini živeči državni uradniki usmiljenje do bednih sotrpinov ter jim privoščijo, da si pomagajo, kakor si znajo in morejo, pri tem pa, boječ se delati komu krivico, ne delajo potrebne razlike med onimi, ki so v resnici obzira vredni, in onimi, ki obzira ne zaslužijo.

Statistika nam kaže še vedno 661 slučajev poslovanja v krošnjarskih zadevah; na novo je bilo podeljenih 64 krošnjarskih pravic, podaljšanih 205, skupno torej 269 slučajev. Slučajev vidiranja krošnjarskih knjižic je bilo 392 (80 domačinom, 312 tujcem). V primeri z letom 1921. opazimo padec števila uradovanja za 193 enot, od teh odpade na nove pravice 20, na podaljšane 32, na vizume domačinom 32 in na vizume tujcem 55. Uspeh torej še nikakor ni zadovoljiv.

Po pripadnosti je bilo 265 krošnjarijev pristojnih v Slovenijo. Ti so si izposlovali 80 vizumov, kar odgovarja slabi tretjini števila krošnjarijev. Uporaba tega merila pri tujih krošnjarijih nam da z vpoštevanjem približno še enkrat tolike mobilnosti 100—130 tujih krošnjarijev (povprečno 115). K tem je prišle še 4 tujce, ki so dobili tukaj nanovo krošnjarsko pravico. Vseh krošnjarijev je torej bilo 265 + (100 + 4, odnosno 130 + 4) = 369 — 399 krošnjarijev (povprečno 385).

Glede na spol odpade 592 vseh slučajev uradnega poslovanja na moške, 69 na ženske, čemur odgovarja po našem verjetnostnem ra-

čunu 345 moških in 40 žensk. Število žensk je ostalo absolutno skoro isto, dočim se je relativno znatno povečalo. V 57 slučajih uradnega poslovanja so bili krošnjariji stari manj kot 30 let, v 214 slučajih med 30. in 40. letom, v 177 slučajih med 40. in 50. letom, v 129 slučajih med 50. in 60. letom, v 84 slučajih nad 60 let. (Številom slučajev odgovarjajo po verjetnostnem računu sledeča števila oseb: 33+125+103+75+49). Slučajev samcev je bilo 116 (oseb 67), poročenih in vdovcev 545 (oseb 318).

Posamezni okraj izkazuje naslednje število krošnjarijev: Ljubljana mesto 6 domačinov + 22 tujcev, Ljubljana okolica 7 + 6, Črnomelj 24 + 1, Kamnik 15 + 2, Kranj 49 + 14 (med temi 35 žensk), Kočevje 106 + 9, Krško 6 + 12, Logatec 5 + 4, Litija 16 + 8, Novo mesto 8 + 1, Radovljica 26 + 10 (med temi 18 žensk), Maribor mesto in okolica 27 + 52, Celje mesto in okolica 11 + 39, Ptuj mesto in okolica 7 + 43, Brežice 5 + 14, Konjice 2 + 10, Ljutomer 3 + 4, Slovenjgradec 16 + 31, Mozirje 3 tujce, Prevalje 1 + 20, Murska Sobota 5 + 6, Dolnja Lendava 5 tujcev.

Kot predmeti krošnjarijenja so po padajoči vrsti zastopane sledeče vrste blaga: galanterija, manufaktura, krojno blago, južno sadje, slaščice, domače platno, suha roba, čevlji, kleparski izdelki, slamniki in klobuki, porcelan, drobnarija, ženska ročna dela in semena.

Da dobimo jasnejšo sliko, reasumiramo zgornje podatke v naslednji obliki:

KROŠNJARIJI

A. po slučaju uradnega poslovanja

	1920	1921	1922
1. v zadevah:			
a) nove knjižice	66	84	64
b) prolongirane	265	237	205
c) vizumi			
domačinom	63	112	80
tujcem	136	367	312
	530	800	661
2. po spolu:			
moški	478	735	592
ženske	52	65	69
	530	800	661
3. po starosti:			
pod 30 let	57	121	57
30—40 let	141	256	214
40—50 let	189	212	177
50—60 let	83	126	120
nad 60 let	60	85	84
	530	800	661
4. po stanu:			
samci	64	166	116
poročeni in vdovci	376	634	545
	izkaz nepopoln	880	661

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

»Koliko?« vpraša trgovec.

»120 stotov«, pravi Fink.

»Vzemite«, pravi trgovec in čita naprej.

Zastonj se trudi Anton, da bi razumel, kako je mogoče kupiti volno če je prodajalec na tako odločni način odšel. Toda takoj se zopet odpro vrata, Tinkles vstopi in se po prstih priplazi za Finkov hrbet, mu položi roko na ramo ter pravi z ožofno-zaupljivim glasom: »Koliko date še?«

Fink se obrne in mu odgovori z istofako zaupljivim smehljajem: »Ker ste vi, Tinkles, 39½, toda le pod pogojem, da nikomur ne črhnete besedice o tem, drugače ponudbo prekličem.«

»Ničesar ne bom govoril«, odvrne žid, »recite 40.«

Fink se ogorčeno premakne na stolu in molče pokaže judu vrata. Trgovec odide, toda pri vratih se obrne, pride nazaj ter se vzravna pred Finkom: 39½ zadnja cena, če hočete.

Po nekoliko obojavljanju odgovori Fink: »Naj bo«, nakar se Tinkles v svojem obnašanju popolnoma izpremeni; kazali se prične velikim prijateljem trgovine ter končno z zanimanjem povpraša, kako gre principalu.

In zopet zaškripajo vrata, novi kupci in prodajalci prihajajo in odhajajo, ljudje govore in vrve — denar se steka neprestano.

Tudi domačija, h kateri je zdaj Anton spadal, se mu je zdela ne navadna in nekako mogočna.

Hiša sama je bilo staro nesomerno poslopje s prizidki ob straneh in zadaj polno zidov, malih stopnišč, koridorov in skrivnostnih prehodov. Toda bilo je vseskozi umetniško delo in človek se je nehoče počutil domačega v njem. Celo pritličje je bilo določeno trgovini in v njem so se nahajala razen pisarniških prostorov edino le blagovna skladišča. V sprednjem delu hiše v prvem nadstropju so bile dvorane in sobane, v katerih je stanoval gospodar sam. Gosp. Schröter je bil le malo časa poročen; v prvem letu zakona je izgubil ženo in otroka. Ko so mu umrli tudi starši mu je ostala od cele rodbine edino še sestra.

Starih običajev svoje hiše se je trgovec strogo držal. Vsi pisarniški gospodje, ki niso bili še poročeni, so stanovali v njegovi hiši, spadali pod njegovo gospodinjstvo ter obedovali vsak dan točno ob eni uri pri njegovi mizi. Naslednjega jutra po Antonovem prihodu je spregovoril gospod Schröter le malo besed z njim ter ga nato predal gospodu Jordanu in provinci-jalni trgovini. Zdaj, nekoliko minut pred poldne, je bil Anton poklican v sobe v prvo nadstropje, da bi bil predstavljen dami — hišni gospodinjini. Z napetim pričakovanjem je stopal po širokih stopnicah, pokritih s preprogami; sluga mu je odprl in ga peljal skozi celo vrsto soban v sprejemnico. Medpotoma je občudoval Anton mirni in solidni sijaj oprave, velika stenska zrcala, težke zavese, slike, cvetlične mizice itd. Sluga odpre pred njim zadnja vrata, in Anton napravi na gladkih parketnih tleh globok poklon, ko ga principal predstavi neki mladi dami z besedami: »Moja sestra Sabina.«

Gospodična Sabina je bila oblečena v elegantno poletno obleko. Fini blede obraz je bil obdan s temnočrnimi lasmi. Ni bila starejša od Antona, toda imela je dostojanstveno obnašanje hišne gospo-

dinje. Ponudila mu je sedež in ga prijazno vprašala, kako si je uredil svojo sobo in ali pogreša še česa.

»Moja sestra vlada nad nami vsemi,« pravi trgovec z ljubeznivim pogledom na damo, »razkrijte ji svoje srce, ako imate kako željo, ki se tiče gospodinjstva. Ona je namreč dotični činitelj, ki drži gospodinjstvo v redu.«

Anton pogleda damo in boječ odgovori: »Do zdaj sem našel vse mnogo sijajnejše, nego sem bil navajen od doma.«

»Vaše življenje se vam bo kljub temu zdelo sčasoma enolično,« nadaljuje trgovec, »v naši hiši vlada stroga enakomernost, pričakovali morate mnogo dela, a malo razvedrila. Meni preostaja tudi po pisarniških urah zelo malo časa. Ako bi pa želeli v kaki zadevi sveta ali pomoči, prosim, da se pred vsem vedno na mene obrnete.«

Po tej kratki avdijenci vslane in pelje Antona v jedilnico. Medpotoma mu razloži stališče učenca v trgovini. Anton najde svoje tovariše že zbrane; v skromnih oblekah so pričakovali obeda. S Sabino je vstopila starejša dama, prikupljive zunanosti, daljna sorodnica družine, ki je pomagala gospodični pri gospodinjstvu. Gospodje so napra-

	1920	1921	1922
5. po pristojnosti:			
v Slovenijo	376	462	344
izven Slovenije	154	338	316
	530	800	661
B. po verjetnostnem računu			
	1920	1921	1922
1. po številu:			
domačini	313	321	265
tujci (povprečno)	117	169	120
	420	490	385
2. po spolu:			
moški:	379	451	345
ženske	41	39	40
	420	490	385
3. po starosti:			
pod 30 letom	45	74	33
30—40 let	112	157	125
40—50 let	149	130	103
50—60 let	66	77	75
nad 60 let	48	52	49
	420	490	385
4. po stanu:			
samci	51	102	67
poročeni in vdovci	218	588	318
točen zaključek nemogoč	490	385	

Iz rečenega je razvidno, da krošjarstvo v Sloveniji ni brezpomembno in da množiče se pritožbe niso brez podlage.

Naloga vlade je, da posveča krošjarstvu potrebno pažnjo in si za rešitev tega vprašanja začrta program, ki naj bi bil:

1. Prehodna omejitev krošjarstva po dosedanjem načrtu s potrebnim poudarkom napram političnim oblastem 1. stopnje.
2. Prepoved krošjarjenja po obmejnih krajih.
3. Prepoved krošjarjenja po mestih in letoviščih ter kopalniških krajih.
4. Prepoved krošjarjenja po sejnih.
5. Izpopolnitev evidence tujih krošjarjev od verjetnosti do gotovosti.

Sevniška železniška nesreča.

(Iz prakse našega trgovskega sodišča.)

Kakor so poročali tudi časopisi, pripetila se je dne 12. aprila 1919 ob 9. uri zvečer na progi južne železnice med postajama Loka in Sevnica katastrofalna nesreča, radi katere je nekaj potnikov na dobrih poškodbah umrlo, nad 30 bilo jih je pa več ali manj težko telesno poškodovanih. Ko je namreč privozil osebni vlak v bližino vasi Orehovo, 3½ km pred Sevniško po-

vili damama poklon, in Antonu je bil odkazan prostor na koncu dolge mize, med najmlajšimi kolegi. Njemu ravno nasproti je sedela Sabina, poleg nje brat, na drugi strani sorodnica, zraven nje gospod Fink in dalje vsi ostali, natančno po činu in službeni dobi. — V splošnem je vladala pri obedu precejšnja tišina, Antonovi sosede so govorili le malo in še to s pritajenim glasom, pogovor je vodil skoraj izključno le principal. Edino gospod Fink se je obnašal popolnoma prosto in neprisiljeno, pripovedoval male smešne dogodbe, znal druge ljudi iz vrstno oponašati v glasu in obnašanju in izkazoval svoji sosedi, dobrovoljni tehi, skoro pretirano pazljivost. Kratko rečeno, Anton, čigar srce je bilo še polno spoštovanja, je z nekakim svetim ogorčenjem opazil, da se namram celemu omizju obnaša Fink tako, kakor da bi bil obed pripravljen le zaradi njega. Pri vsem tem pa se mu je zdelo, da se gospodar sam obnaša napram temu mlademu gospodu precej hladno, a tudi, da se Fink za to trgovčevo obnašanje zelo malo meni.

(Dalje prihodnjič.)

stajo, nastala je v koridoru vagona I. in II. razreda, ki je bil uvrščen kot četrti za lokomotivo, na nedognan način eksplozija in v koridoru razširil se je plamen, ki je posegal v stranske kupeje.

Da se rešijo, je pet potnikov skočilo skozi okno iz vagona in izmed teh se je ena ženska ubila, drugi štirje pa so dobili težke poškodbe. V vagonu ostali potniki so pa z malo izjemo dobili težke opekline, na katerih jih je nekaj umrlo.

Ta železniška nezgoda povzročila je celo vrsto pravnih pri ljubljanem deželnem kot trgovskem sodišču. Vložili so tožbo na odškodnino ponesrečeni potniki ali pa svojci pri nezgodi smrtno ponesrečenih potnikov. Tožitelji opirajo svoje tožbe na zakon o jamstvu železnic z dne 5. marca 1869, števil. 27 d. z., trdeči, da je nezgoda nastala po »dogodku v prometu« in opirajo svoje zahteve tudi na določila občega državlanskega zakonika, ker se železnica ni držala predpisov obratnega reda iz leta 1856 obratnega reglementa iz leta 1892 in drugih za varnost potnikov na železnicah skrbelih predpisov.

Med drugim očitajo toženi železnici, da je pripustila prenapolnjenje vagonov, tako, da so v vagonu v kojem se je nesreča pripetila, stali potniki natlačeno celo po koridoru, ki je bil vrh tega zastavljen s prtljago. Razsvetljave ni bilo nobene. Vlak, dasi osebni vlak drvel je radi prejšnje zamude s hitrostjo brzovlaka, vsled česar so se iz stroja usipali celi snopi isker, ki so gorče padale skozi nezadela okna v vagon. Železnica je proti predpisom pripustila, da so prišle razstrelilne snovi v osebni vagon, varnostne naredbe so odpovedale, zasilna vrstica ni bila napeljana, zasilna zavora ni funkcionirala. Komunikacija med vlakospremnim osebjem in strojevodjo je odrekla tako, da potniki niso mogli povzročiti ustavitve vlaka ter je vlak vozil še od km 12.7 do km 15.4 toraj nad 3 km in je ustavil malo pred Sevnico, toda le zaradi nerazsvetljene signalnega droga. Če bi se bil vlak takoj po eksploziji ustavil, bila bi škoda mnogo manjša, le bolj materijalna, tako so pa zaradi nadaljnje vožnje potniki dobili mnogo hujše opekline in težje poškodbe, ker so skakali kar med vožnjo skozi okna iz vagona. Krivda zadene tudi vlakospremno osebje zaradi pomanjkljive pazljivosti.

Tožitelji so na podlagi teh okoliščin predlagali sodbo, da je tožena železnica dolžna plačati jim odškodnino za prizadejano jim škodo. Tožena železnica je ugovarjala osobito sledeče:

Vzroka eksplozije se ni dalo dognati. Na vsak način je eden izmed potnikov imel s seboj smodnik, ki se je iz neznanega vzroka vnel. Barva in duh zasmojenih oblek, kakor tudi opeklina sta kazala sledove užgane smodnika. Ranjenci tozadeveno niso vedeli ničesar, zamogli so opisati edino-le trenutke neposredno pred eksplozijo, ravno tako pa tudi drugi potniki iz dotičnega vagona.

Službeno poročilo železniškega osebja navajalo je, da so ob progi našli mrtvo žensko truplo, poleg katerega je ležala ročna torbica s praznimi ožganimi škafkami za smodnik in deloma zažgan račun ljubljanske tvrdke Fran Kaiser za plačani smodnik. To je gotovo in priznано tudi od tožnikov, da se z vednostjo železnice v vlaku ni vozila eksplozivna snov in da eksplozije ni povzročil organ, za kojega bi jamčila železnica. Če je pa eksplozivna snov prinesel v vagon potnik med svojo ročno prtljago in povzročil s tem eksplozijo, za to ne jamči železnica. Naravnost neizvedljivo je, da bi železnica potnikom ročno prtljago tako natančno preiskovala, da bi zabranila tudi malo količino eksplozivnih snovi. S tako preiskavo bil bi železniški

promet silno otežkočen. Nezgoda pripetila se je le tako, da je prinesel dotično snov nek potnik v voz in zakrivil s tem dejanje, za koje železnica ne jamči in je celo po zakonu prepovedano. Samo prvi vzrok, ki ni dan »v prometu«, je pa merodajen za presojo o jamstvu železnice, vse, kar se je zgodilo pozneje, ne more več vplivati na njeno jamstvo.

Sicer je bil pa vlak pravilno opremljen.

Stroj je bil opremljen z vsemi do danes znanimi sredstvi proti bruhanju isker. Dimnik je imel predpisano sito. Bruhanje isker popolnoma odpraviti je pa pri dosedanjih tehničnih sredstvih nemogoče. Od brzine vlaka pa množina isker ni odvisna. Avtomatične zavore predpisane so le pri brzovlakih. Predmetni vlak je imel pa vacuum-zavoro in tudi 4 ročne zavore. Sicer je skoraj v vsakem vagonu tudi naprava za avtomatično zavoro, ki pa seveda pri osebnem vlaku ne funkcionira, ker je namenjena le za brzovlake.

Vlak je imel tudi vse predpisane optične in mehanske signale. Vagon, v katerem se je nesreča pripetila, je bil I. in II. razreda in pri teh vagonih bile so že takrat v oknih cele šipe. Razsvetljave v vagonu res ni bilo zaradi takratnega popolnega pomanjkanja materijala.

Predpisane brzine vlak ni prekorračil. Tudi orožniška postaja v Sevnici poročala je sodišču, da se je našlo pri trupu D. M. iz Zagreba, ki je skočila iz gorečega vagona, dopisnica puškarja in trgovca s smodnikom F. Kaiserja iz Ljubljane.

Tožena železnica je predlagala zavrnitev vseh tožbenih zahtevkov. (Dalje prihodnjič.)

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220. Nakup gozdov. Prodaja vsakovrstnega lesa.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

V tem času začenja slabeti trgovina z ostalimi kraji, ki so ostali še pod Turško in ki so bili od tedaj navezani sami nase, in se začenja uvoz vsmerivati v avstro-ogrsko monarhijo. Med izvoznimi predmeti se je izvažalo največ suhe prešiče, vole, šešarke, kože, loj, žito in les. Najintenzivnejši je bil izvoz žita v dobi krimske vojske od leta 1854. do leta 1856. Poša so bila v tem času le še za tovarne konje, ker so začeli šele tedaj graditi ceste za voze in uporabljati voze in je bila tako n. pr. šele leta 1866. dograjen v Užice prva vozna pot.

V tej dobi je bila osnovana prva tovarna za steklo v Jagodini, za domače sukno in odeje v Užicah in Paračinu, Wajfertova in Bajlonijeva tovarna, večji mlin, kakor Bajlonovi in Popovičevi. Snovanje tovarnen se je podpiralo z zakonom o snovanju industrije v državi.

c) Prva trgovinska pogodba neodvisne Srbije.

Prvo trgovinsko pogodbo je sklenila Srbija leta 1881. Pred tem je imela nominalno turško tarifo, vendar je že od leta 1860 imela svojo posebno tarifo, katere carinske postavke so bile večje kot postavke turške tarife, katere pa so tuje države z nominalnimi protesti tolerirale. Ta pogodba je prinesla malo carine, ki so bile za vse blago brez razlike fabrikatov od polfabrikatov enake, in se je pri uvozu blaga plačalo 7%. Poleg tega je bila tudi carina po teži, tako, da se je dalo izbirati eno ali drugo. To pogodbo je bilo po mnenju Avstro-Ogrske smatrati za prehod k carinski uniji, katero je ona od svoje strani zamišljala, in katere se je Srbija ubranila s tem, da je v na-

glici pred tem sklenila trgovsko pogodbo z Anglijo in ji dala pravico največjih ugodnosti. To se je storilo iz političnih razlogov, da se za vsako ceno izognemo carinski uniji, ki bi bila vodila tudi k politični uniji in zato se ni pazilo na to, kakšne bodo carine in kaj bo z obrtno produkcijo, marveč se je privolilo v vse, kar je Anglija zahtevala.

Uvoz blaga iz Avstro-Ogrske je bil obremenjen z malo carino in so bili srbijski obrtniki napram avstrijski konkurenci v obuvti, pohištvu in dunajskih oblekah brez carinske zaščite ter so moderni obrtniki trpeli velike škode, med tem ko so stari obrti, kakor kujundžijski, milarski, nožarski in kovaški propadli, posebno naglo pa so propadli drugi stari obrti, predvsem usnjarski. Nad 80% uvoza je prihajalo iz Avstro-Ogrske, izvoz pa je bil cel navezan na Avstro-Ogrsko.

Uvoz srbskega blaga je bil obremenjen z majhno carino. Teh majhnih carin pa nismo mogli bolje izkoristiti, ker nismo imeli dobrih poti, niti nismo imeli razvitega denarnega gospodarstva, marveč patrijarhalno, v katerem se je prodajalo skoro samo to, kar je bilo neobhodno potreba, da se plačajo davki in da se nakupijo najnujnejše potrebščine, kakor sol, železnina, bombaž itd., na razliko denarnega gospodarstva, pri katerem se proda vse, ako se pri tem lahko kaj zasluzi.

V to dobo pade okupacija Bosne in zaprtje njenih mej, ko so se zgradile ceste, ker so se Bosanci do leta 1881 posluževali potov preko Srbije za uvoz blaga v Bosno in za izvoz žganja, usnjarskega blaga. Vsled zaprtja je grozila nevarnost, da bodo obmejna mesta proti Bosni popolnoma propadla.

Ustanovni zbor društva „Trgovska akademija“ v Ljubljani.

V petek, 16. febr. se je vršil v sejni dvorani mestnega magistrata ustanovni zbor društva »Trgovska akademija«. Zbor je otvoril gospod Ivan Jelačin ml. ter je v svojem otvoritvenem govoru razjasnil pomen tega velevažnega društva, čigar glavna naloga je skrbeti za potrebna denarna sredstva za zgradbo poslopja za Trgovsko Akademijo za opremo zavoda s potrebnimi učili in didaktičnimi pripomočki, kakor laboratorij in knjižnico, dajati slušateljem zavoda študijske in ekskurzijske podpore ter delovati na to, da je uredba zavoda čim popolnejša in v kar najboljšem skladu z zahtevami modernega Trgovskega učilišča. Zbornični tajnik gospod dr. Windischer se je zahvalil v imenu predsedstva Trgovske in obrtniške zbornice pripravljalnemu odboru za njegovo uspešno delovanje ter podal obširno zgodovino želje naših trgovskih krogov za ustanovitev slovenske Trgovske akademije. Dvorni svetnik dr. Marn se je zahvalil onim krogom, ki so prvi dali inicijativo za zgradbo poslopja, čigar potreba je zelo nujna, kajti prihodnje leto, ko se olvori v obstoječi akademiji 4. letnik, bo zavod v veliki zadregi glede razmestitve dijakov. Povdarjal je, da od strani vlade ni pričakovali denarne podpore za zgradbo tega velevažnega poslopja. V društveni odbor, ki sestoji glasom pravil iz predsednika, dveh podpredsednikov, tajnika, blagajnika in sedem odbornikov so bili soglasno izvoljeni: predsednik g. Ivan Jelačin ml.; podpredsednika gg. Knez Ivan in dr. Windischer; tajnik g. dr. Pretnar; blagajnik g. Tikač; odborniki: g. Rojina, g. Bonač, g. dr. Böhm, g. Šubic, g. Šarabon, g. Meden, g. Medic; preglednika računov: g. Štupica in g. Skaberne. Dalje je bil tudi izvoljen slavnbeni odsek sestojec iz društvenega predsedništva in gg. ing. Šuklje, ing. Skubec, arh. Costa Perarija in gradbeni ravnatelj g. Klinar. Letna članarina se je določila na 100 Din.

× × ×

Znižane cene za 33%

na železnica, 75% popusta pri vizumih, oskrbo stanovanja, brezplačne vodnike, priliko za nove trgovske slike, za spoznanja novosti in modernih naprav na industrijskem polju, v vseh strokah imajo posejnik VI. Mednarodnega vzorčnega velesejma v Pragi, kateri se vrši od 11. do 18. marca t. l. — Informacije in legitimacije izdaja Čehoslovaški konzulat in velesejmski zastopnik Aloma Company, anončna in reklamna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Izvoz in uvoz.

Izvoz iz Madžarske. Madžarska vlada je dovolila izvoz 1500 vagonov sladkorja, 250 vagonov fižola, 150 vagonov salame in 1000 vagonov čebule. V kratkem bo dovolila izvoz nadaljnjih 500 vagonov sladkorja in nekaterih drugih predmetov. Izvoz je dovoljen le proti plačilu s tujo valuto.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Padanje cen olja v Italiji. Letošnji oljčni pridelek v Italiji je izredno dober dvakrat boljši kakor lani, vsled česar padajo v nekaterih provincah cene oljkinemu olju. Ker se sedaj uporabljajo moderni stroji, sodijo, da bodo pridelali mnogo čistega olja.

Naraščanje cen sladkorja na svetovnem trgu. Iz Prage poročajo: Cene ameriškega in kubanskega sladkorja so tekom februarja znatno poskočile. Temu živšanju cen sledijo tudi ostala sladkorna tržišča.

Industrija.

Nova tovarna za impregniranje železniških pragov. Kakor znano, namerava prometno ministrstvo zgraditi v kaki bosanski gozdni krajini novo tovarno za impregniranje železniških pragov. Potrebni stroji se bodo nabavili iz Nemčije na račun reparacij.

Situacija češke kovinarske zadruge. Ker so Francozi zasedli Porurje in je zbog tega nastalo pomanjkanje premoga v Nemčiji, se kažejo za češko menja, zlasti kar se tiče konkurence na svetovnem trgu. Nemška industrija je začela pešati, ker domačega premoga ne morejo kupovati, ker je njih valuta tako silno padla. Zato pa so dobile v zadnjem času škodove tovarne toliko inozemskih naročil iz angleških naselbin, iz Švice, Danske, Nizozemske in sovjetske Ruske, da bodo morale razširiti obratovanje, ako bodo hotele vsem naročnikom hitro in točno postreči.

Tekstilna industrija na Madžarskem. Tekstilna industrija se je na Madžarskem po vojni silno razvila. Danes imajo Madžari 61 tekstilnih tovarn, od katerih je le 18 iz predvojne dobe, 48 pa jih je nastalo po vojni. Madžarski

trgovski krogi pričakujejo, da bodo tekom dveh let popolnoma neodvisni od češkega in poljskega blaga, katero zdaj uvažajo. Računajo celo, da bodo izvažali v našo državo.

Carina.

Angleški fund šterling carinska podlaga v Rumuniji. Rumunska vlada je sklenila, da se vse eksportne takse in carina na petrolej, bencin in olje plačuje v angleških funtih.

Denarstvo.

Dvajset dinarjev v zlatu en napoleon. Finančno ministrstvo je odredilo, da se pri plačilih taks in pri presojevanju glede sodne pristojnosti smatra dvajset dinarjev za en napoleon (približno 325 Din).

Cene zlata in srebra v Nemčiji. Nemška vlada kupuje zlatnike po 20 mark polom državne banke ter jih plačuje po 140.000 papirnatih mark (to je približno 600 Din, če računamo tečaj marke po 0.50 Din). Srebrne marke pa po 2.900 papirnatih mark.

Promet.

Promet med Jugoslavijo in Madžarsko. Dne 15. 1. m. se je pričela v Budimpešti železniška konferenca za končno ureditev osebnega in tovarnega prometa med Jugoslavijo in Madžarsko. V Budimpešto sta odpotovala iz Beograda naša zastopnika načelnik Jovičič ter inšpektor prometnega ministrstva Šuklje.

Prometne omejitve. 1.) Sprejemanje in odpošiljanje necarinske sporovozne robe v vozovnih nakladah za Sisak loko iz vseh smeri je pričeni od 19. februarja 1923 do nadaljnjega ukinjeno. Do vključno 18. februarja 1923 sprejete pošiljke naj izlečejo. — 2.) Sprejemanje in odpošiljanje necarinske sporovozne robe v vozovnih nakladah za Sisak transiit v smeri Zidani most—Sisak je pričeni od 19. februarja 1923 do nadaljnjega ukinjeno. Izjeme: pošiljke določene za industrijski vlak. Do vključno 18. februarja 1923 sprejete pošiljke naj izlečejo.

Davki.

Razglas. V smislu člena 38. izvršil. predpisa k zakonu o osebnih davkih se naznanja, da je priredba občne pridobnine za davčne službe II., III. in IV. razreda za dobo 1922/23 dovršena in da so izvlečki iz pridobninskih seznamov (iz kojih je razviden določeni davčni postavek) na vpogled davčnim zavezancem od 25. februarja do 11. marca 1923 pri občinskem uradu one občine, v kateri se obratovanje vrši ter pridobninski seznam za pripadnike družb III. in IV. razreda pri davčnem okrajnem oblastvu v Ljutomeru v času od 25. februarja 1923 do vključno 11. marca 1923, za pripadnike I. in II. raz-

reda pa pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru. Obenem se razglša, da je repartitija kontingentirane in predpis nekontingentirane občne pridobnine za leto 1922 izvršena ter je izkaz odmere na vpogled pri pristojnem davčnem uradu v času od 25. februarja do vključno 11. marca 1923 v smislu čl. 158. fin. zak. za leto 1922/23. Porazdelbeni odbitek za leto 1923 znaša za davčno družbo I. razreda 12%, za ono II. razreda 4%, za družbi III. in IV. razreda pa ni ne porazdelbenega odbitka in ne pribitka. Predpis pridobnine onim zavezancem, ki v 15. dneh po preteku roka za vpogled odmere to je do vshevši dne 26. marca 1923 ne vložijo priziva ali pritožbe pri pristojnem davčnem oblastvu I. stopnje pošlane pravnovneljaven.

Dobava, prodaja.

Dobava novih vreč in ovojnega papirja. V pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 3. marca t. l. ob 11. uri dopolne oferlatna licitacija glede dobave 400.000 komadov vreč za sol; dne 15. marca ob 11. uri dopolne pa oferlatna licitacija glede dobave ovojnega papirja za tobak. Predmetna oglasa sta v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava moke. Odelenje za mornarico v Zemunu sprejema do 25. februarja ponudbe za dobavo 8 vagonov pšenične moke tipa 80%. Predmetni oglas je v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled

Razno.

Praški vzorčni velesemenj. Od 11. do 18. marca t. l. prislopa glavno mesto češkoslovaške republike Praga k prireditvi VI. mednarodnega vzorčnega velesemnja. Vsestranski uspeh, katerega so tudi do sedaj, posebno v tujini imeli vsi praški semnji, opravičuje upanje, da tudi ta velesemenj ne zaostane za prejšnjim, čeprav današnja gospodarska situacija zelo ovira vse transakcije. Ravnateljstvo velesemnja, kakor tudi vlada čl. republike nudi poselnikom številne ugodnosti: 75 % popusta pri vidiranju polnih listov, 35 % popusta na železnici, stanovanja, spredovnike in našim Irgovcem in industrijalcem je dana prilika, da pri najmanjših izdatkih obišejo Prago, pregledajo razvoj največje industrije v srednji Evropi in pridobe nove ugodne Irgovske zveze. — Informacije in legitimacije, ki opravičujejo k uporabi gori navedenih ugodnosti, daje tukajšnji Češkoslovaški konzulat in zaslopnik Praškega velesejma, Aloma Company, družba z o. z., Ljubljana.

Valuta inozemskih vozovnic. Ker se tuje valute tako nepreračunljivo gib-

ljejo v svojih tečajih, je izdala uprava nemških državnih železnic dve naredbi da se izogne prevelikim izgubam. Vsa-kih pet dni bo izdajala tečajna poročila, po katerih morajo poštvalni in železniški uradi preračunati cene. Ker bi pa to zahtevalo vendar do dva dni predpriprave, da so vse cene preračunane, je sklenila uprava določiti lakozvani riziko-pribitek, ki bo znašal za nizke valute do 10 odst. in za zdrave valute do 15 odstotkov.

Odkup privatnih pošl. V naši državi se nahaja še okolu 600 pošlnih postaj v privatnih rokah. Ministrstvo pošle in brzojava je sedaj sklenilo, da se v bodoče v vsakoletni proračun vsravi posebni znesek za odkup teh pošlnih postaj.

Nove pošne znamke. Ministrstvo za pošto in brzojav je sklenilo, da izda v kratkem nove pošne znamke, ki bodo nosile sliko kraljice Marije, kakor tudi slike nekaterih zgodovinskih mest v Jugoslaviji. Novo emisijo je prevzela v izdelavo ameriška družba, ki je izdelovala tudi zadnjo emisijo.

Češki koks za Francijo. »Innsbrucker Nachrichten« poročajo, da vozijo mimo Inomosta vsak dan dolgi vlaki s češkim koksom, ki je namenjen za francosko industrijsko ozemlje.

Tržna poročila.

Žitni Irg. Na novosadski produktni borzi notirajo žilo sledeče cene: pšenica 450 dinarjev, ječmen 310—311.50 dinarjev, oves 290 dinarjev, koruza 300 dinarjev, pšenična moka (št. 0) 643.75, (št. 2) 625 dinarjev, (št. 6) 500 dinarjev, (št. 7) 450 dinarjev. — Tendence neizpremenjena.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko
in deželne pridelke,
raznovrstno
rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Poslovne knjige

kupite najceneje pri tvrdki
LINEA

tovarniška zaloga
Alfonz Škof

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10
(nasproti protestantovske cerkve)

Špecialna naročila raznih journalov itd. dobavi v najkrajšem času.

Za trgovce znaten popust.

MLINARJEM!

Obveščamo mlinarje in interese za mlinske vodne kamne, da imamo lastni kamenolom za mlinske kamne,

ki so danes pripoznani, kot najboljši na svetu za mletje vsakovrstnih zrn in za vse vrste žita. Naši kamni so v vsakem pogledu boljši od znanega Vranjskega kamna, ker ima v sebi več kvarca in je splošno bolj soliden. Naš mlinski kamen je bil odlikovan na balkanski izložbi v Londonu leta 1907.

Cene so zmerne in garantiramo za blago.

Industrijalci mlinskog kamena

Jovan Topalovič & sinovi, Trstenik, Srbija.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opre-mah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istolam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.

REGISTRIRNA BLAGAJNA

999.99, 1 predal, malo rabljena, 4 števci z elektromotorjem 220 volt je za prodaji. Naslov pove g. Drago Beseljak, Ljubljana.

Najzanesljivejšo

gorenjsko črno deteljo

nudi v vsaki množini po primernih cenah tvrdka: Ant. Stergar, Kamnik.

EN-GROSS!

EN-GROSS!

Galanterija, drobno in norimberško blago, nogavice, trakovi, vezene ter bombaži.

GASPARI & FANINGER

MARIBOR, Aleksandrova cesta 48.

EN-GROSS!

EN-GROSS!

Raznovrstne

šolske zvezke

za srednje, obrtne in osnovne šole, kompendije, dnevnik in beležnice, raznovrsten papir in vse šolske in pisar. potrebščine dobavlja najceneje

TISKARNA „SAVA“, KRANJ.

Pozor! Za trgovce posebno ugodne cene!

Prispevajte ob vsaki priliki za

„TRGOVSKI DOM“